

Drepturile Omului și Instituțiile Democratice în perioada post-electorală în Moldova 6 aprilie – 1 iulie 2009

11 Noiembrie 2009 / Asociația „Promo-LEX” a prezentat un studiu axat pe analiza situației privind libertatea întrunirilor, libertatea, siguranța persoanei și dreptul de a nu fi supus torturii, libertatea mass-media/libertatea de exprimare precum și funcționarea

instituțiilor democratice ale statului în perioada post-electorală din Moldova (6 aprilie – 1 iulie 2009).

Autorii documentului au prezentat constatările lor bazate pe aprecierile obiective ale premizelor și consecințelor evenimentelor dramatice din Republica Moldova în perioada menționată, elaborând de asemenea recomandări concrete pentru autorități și alte structuri vizate în studiu.

Prezent la deschiderea evenimentului, Președintele Comisiei Parlamentare pentru elucidarea evenimentelor din aprilie, Vitalie Nagacevschi a menționat că după alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 drepturile omului au fost încălcate flagrant iar instituțiile democratice au fost influențate politic. Cele mai dese încălcări sunt aplicarea torturii de către polițiști. Iar pentru garantarea respectării drepturilor omului mecanismele existente nu sunt eficiente.

Alexandru Postica a expus drepturile și obligațiile

autorităților publice locale și anume cooperarea cu organizatorul și poliția, fiecare din cei enumerați având obligații și drepturi. Iar în cazul existenței unor încălcări ale ordinii publice poliția și reprezentanții administrației publice locale vor dispersa întrunirea conform dispozițiilor legale, anterior avertizându-i de acțiunile ce vor fi întreprinse. Expertul a atenționat că în cazul nerespectării legii organizatorii și participanții vor fi trași la răspundere conform dispozițiilor legale. De asemenea, trebuie trași la răspundere și colaboratorii poliției care acționează ilegal. Autorul a elaborat un set de recomandări pentru organele administrației publice locale: conlucrarea cu organele poliției, facilitarea procedurii de notificare și organizarea întrunirilor, eficientizarea realizării dreptului la întrunire; pentru organele afacerilor interne: sporirea încrederii populației în capacitățile poliției, dezvoltarea abilităților și tacticilor pentru a face față comportamentului inadecvat și agresiv, o mai bună cooperare între poliție și administrația publică locală; pentru organele procuraturii: investigarea fermă de către Procurorul General a cazurilor de încălcare a dreptului la libera întrunire și cazurilor de inacțiune ale poliției, sancționarea conducerii forțelor de ordine, care nu și-au îndeplinit obligațiunile de serviciu; pentru parlament: Modificarea Legii în vederea stabilirii exacte a limitelor atribuțiilor și drepturilor atât pentru autoritățile publice locale cât și pentru poliție, completarea capitolului V a Legii privind întrunirile cu un nou articol unde să fie indicată expres răspunderea pentru încălcarea Legii fiind prevăzută posibilitatea încasării prejudiciilor morale și materiale pentru acțiunile autorităților publice locale cât și a poliției.

Expertul Ion Manole a constatat încălcarea principiilor Supremației Legii în perioada evenimentelor din aprilie 2009 și abuzurile de drept săvârșite de către organele abilitate să asigure respectarea supremației legii: reținerea arbitrară, maltratarea și torturarea în timpul reținerii persoanelor,

încălcarea drepturilor procedurale ale persoanelor, tergiversarea procedurilor de investigare rapidă și eficiență a cauzelor de abuz și deces, concluzii îndoielnice a expertizelor medico-legale. În special, autorul a accentuat atitudinea tolerantă și de sprijin a fenomenului de către factorii de decizie care au stimulat încălcarea supremației legii într-un stat de drept și lipsa reacțiilor oficiale. Astfel, autorul a prezentat comisiei parlamentare recomandări care trebuie implementate pentru o mai bună elucidare a evenimentelor sus menționate (funcționarea transparentă, implicarea specialiștilor străini și a societății civile, stabilirea obiectivă a adevărului etc.) și modificarea legislației în vederea stopării apariției de noi premise pentru astfel de fenomene. De asemenea, Manole a accentuat asupra disponibilității societății civile de a se implica în acest proces.

Expertul Petru Macovei a expus rezultatele monitorizării și evaluării modului în care mass-media a reflectat situația de fapt în perioada post-electorală din Moldova, afirmând că majoritatea posturilor TV au încălcat principiile etice și deontologice de reflectare a evenimentelor: posturile Moldova1, NIT, N4, și Prime TV au prezentat selectiv știrile, au informat neobiectiv cetățenii, au manipulat textul și imaginile, pledând în favoarea Partidului Comuniștilor. Postului național de televiziune „Moldova 1” a oferit informație părtinitoare în favoarea partidului de guvernământ. Expertul a făcut recomandări pentru presă: reflectarea obiectivă și imparțială a evenimentelor, să ofere drept la replică tuturor părților implicate în conflict, să prezinte o retrospectivă a conflictului, cu utilizarea surselor de alternativă, să țină cont de convingerile politice ale diferitelor categorii ale populației, Consiliul Coordonator al audiovizualului să se autosesizeze pentru a lua măsuri pentru a asigura informarea completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare și la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mass-media.

Dl. prof. Alexandru Arseni a menționat că în perioada de referință funcționarea instituțiilor democratice a lăsat mult de dorit. În acest context el a subliniat că Parlamentul în exercițiu la data de șase aprilie urma să formeze o comisie parlamentară, dar nu a făcut-o. Noul Parlament ales la 5 aprilie a creat o comisie sub conducerea deputatului Vladimir Țurcan, dar aceasta din urmă nu a prezentat nici un raport de activitate. Cu mare întârziere a fost creată și comisia parlamentară care își desfășoară recent activitatea. Arseni a precizat că tergiversarea investigațiilor favorizează pierderea și distrugerea probelor în cauzele penale care stagnează. Alexandru Arseni a criticat dur inacțiunea Consiliului Superior al Magistraturii în ceea ce privește prestația judecătorilor care au examinat cazurile protestatarilor și faptul că acesta nu s-a autosesizat în cercetarea cazurilor în care mandatele de arest au fost eliberate în birourile de serviciu ale ofițerilor de urmărire penală. Expertul a salutat unele schimbări pozitive atestate în activitatea consiliului consultativ de pe lângă Curtea Constituțională, menționând că practic orice sesizare este dezbătută inițial la acest consiliu și apoi examinată în plenul Curții.

În calitate de invitat special, a participat Dna Natalia Belitser din cadrul Institutului pentru Democrație Pylyp Orlyk din Kiev. Dna Belitser a prezentat o viziune asupra evenimentelor din aprilie din țara vecină – Ucraina. Opinia publică din Moldova a avut astfel posibilitatea să constate cu stupoare că în perioada evenimentelor dramatice din aprilie, a fost interzis accesul unor jurnaliști și cetățeni ai Ucrainei pe teritoriul Republicii Moldova. Atât la punctele de trecere constituționale, cât și la cele aflate sub controlul ilegal transnistrean reprezentanții structurilor vamale au avut același comportament și au folosit aceleași argumente pentru a refuza intrarea pe teritoriul Republicii Moldova. În viziunea dnei Belitser acest lucru demonstrează faptul că acțiunile erau coordonate dintr-un singur centru. Expertul ucrainean

este de părere că evenimentele dramatice din Moldova au schimbat viziunea asupra situației din Republica Moldova.

Participanți ai evenimentului au fost reprezentanți ai societății civile, deputați și reprezentanți ai diverselor structuri de stat, reprezentanți ai misiunilor diplomatice, avocați și victime directe ale abuzurilor autorităților din aprilie.

Studiul în limbile română și engleză este disponibil [aici](#).

Studiul a fost realizat cu suportul financiar oferit de Black Sea Trust for Regional Cooperation /A Project of the German Marshall Fund